

Treårsregelen i statlig sektor

Herunder statlig universitets- og høyskolesektor

1. Innledning

Hovedregelen i norsk rett er at arbeidstakere skal ansettes fast. For å ansette i midlertidig stilling, må det finnes en lovbestemmelse som åpner for det. Slike lovbestemmelser finnes i statsansatteloven og i universitets- og høyskoleloven. Vilkårene i disse lovbestemmelsene må være oppfylt for at den midlertidige ansettelsen skal være lovlig. Ved ansettelser som ikke oppfyller vilkårene, har arbeidstaker krav på fast ansettelse. Ved lange midlertidige ansettelser vil arbeidstaker også kunne få fast stilling etter treårsregelen.

Forskerforbundet får mange henvendelser om treårsregelen og hvordan den skal forstås. Vi vil derfor redegjøre nærmere for disse reglene nedenfor.

2. Hjemmel og unntak

Lovgrunnlag

Treårsregelen finnes i statsansatteloven § 9 (3):

«Midlertidig ansatte etter første ledd bokstav a), b) eller e), og som har vært sammenhengende ansatt i virksomheten i mer enn tre år, skal anses som fast ansatt.»

Dette er stillinger hvor arbeidet er av midlertidig karakter (a), som vikar (b) og ved ansettelser i inntil seks måneder på grunn av et uforutsett behov (e).

Treårsregelen gjelder med andre ord ikke hvis den siste midlertidige ansettelsen gjelder praksisarbeid eller utdannings- eller åremålsstilling. Praksisarbeid er arbeid knyttet til opplæring, eller kvalifisering innen et fagområde, inkludert trainee-arbeid, aspiranter og elever ved fagskoler.

Hvilke stillinger som er utdanningsstillinger er oppregnet i forskrift til statsansatteloven, § 5. Dette er blant annet stillinger som stipendiat, spesialistkandidat, vitenskapelig assistent.

Hvilke stillinger som er åremålsstillinger, fremgår uttrykkelig av statsansatteloven eller universitets- og høyskoleloven kapittel 7. En postdoktorstilling vil for eksempel være en åremålsstilling etter begge lover.

3. Beregning av ansettelsestid

Generelt

Ved beregning av ansettelsestiden medregnes all sammenhengende ansettelsestid i samme virksomhet. Dersom hele eller deler av en annen virksomhet er overført til virksomheten, skal all sammenhengende ansettelsestid i den tidligere virksomheten medregnes. Dette følger av statsansatteloven § 23. Den sammenhengende ansettelsen må ha vart i **tre år og én dag**.

Både ansettelsestiden og den faktiske tjenestetiden må ha vart mer enn tre år.

Nærmere regler om beregningen av ansettelsestiden er fastsatt i § 9 i forskrift til statsansatteloven.

Sammenhengende ansettelse

Den midlertidige ansettelsen må som nevnt være sammenhengende, og den regnes fra tiltredelse i stilling og til fratredelse.

Det er kun opphold mellom ansettelser (kontrakter) som kan føre til at ansettelsestiden ikke anses som sammenhengende. Et opphold på mindre enn to uker avbryter ikke ansettelsestiden. Dersom oppholdet har vart i mer enn to uker regnes ikke ansettelsestiden som sammenhengende, med mindre avbruddene er foretatt for å hindre den ansatte i å oppnå fast ansettelse, såkalt «lufting», da det vil være en usaklig og ulovlig omgåelse av loven.

Flere påfølgende ansettelsesforhold

Dersom det siste ansettelsesforholdet omfattes av treårsregelen, medregnes alle tidligere påfølgende ansettelsesforhold hos samme arbeidsgiver.

Dette gjelder selv om stillingene ikke har vært like med hensyn til stillingstittel, arbeidsoppgaver, lønn og lovgrunnlag.

Eksternt finansierte stillinger medregnes. Det samme gjelder stillinger med lav stillingsbrøk. Utdannings- og åremålsstillinger medregnes også, men for stipendiater medregnes ikke tiden som har gått med til eget doktorgradsarbeid.

Faktisk tjenestetid – betydningen av fravær

Det er ikke tilstrekkelig at ansettelsestiden har vart sammenhengende i mer enn tre år. I tillegg må også den faktiske tjenestetiden være over tre år.

Den faktiske tjenestetiden begynner å løpe når arbeidstaker fysisk tiltrer stillingen, og det skal i utgangspunktet gjøres fradrag for alt fravær. Det skal likevel ikke gjøres fradrag for lovfestede permisjoner som f.eks. foreldrepermisjon. Det skal heller ikke gjøres fradrag for sykefravær under tolv måneder og ferier. Det samme gjelder fleksidager og avspasering av overtid.

Avtalefestede permisjoner (f.eks. velferdspermisjon) og sykefravær ut over 12 måneder, avbryter ikke ansettelsestiden, men fratrekkes.

Avbrudd i ansettelsesforholdet på under to uker avbryter ikke ansettelsesforholdet, men skal trekkes fra den faktiske tjenestetiden.

Ved direkte overgang fra stilling som stipendiat til annen stilling, skal det gjøres fradrag for tid brukt til eget doktorgradsarbeid (forskrift til statsansatte-loven og forskrift til universitets- og høyskoleloven).

Bestemmelser om beregning av ansettelsestid og sammenhengende ansettelsestid er å finne i [statsansatteloven § 23](#) og [forskrift til lov om statens ansatte § 9](#)